

Szegedi Tankerületi Központ
Rókusi Általános Iskola
Szeged
Barangolás a Vajdaságban
2024. 05. 13-17.

Határtalanul! program - Szakmai beszámoló

Pályázati azonosító: HAT-KP-1-2023/1-000797

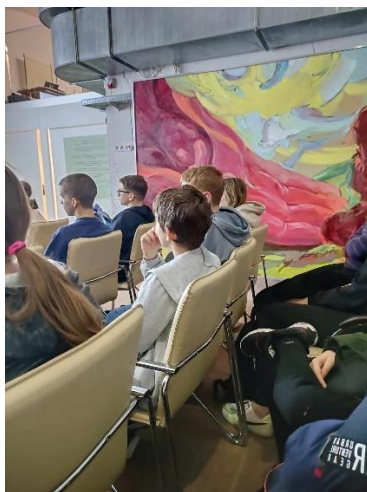
2023.májusában a Miniszterelnökség Nemzetpolitikáért Felelős Államtitkársága megbízásából a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt, mint támogató pályázatot hirdetett a Határtalanul! program keretében a külföldi magyarsággal kapcsolatos ismeretek bővülésének elősegítésére. A program keretében magyarországi iskolák tanulói az állam támogatásával osztálykiránduláson vesznek részt a szomszédos országok magyar lakta területein, így személyes tapasztalásokat szereznek a külföldi magyarság kultúrájáról, múltjáról, életéről. A Határtalanul Program célja a magyar-magyar kapcsolatok építése, személyes kapcsolatok kialakítása, elmélyítése. A program a nemzetpolitikai célt fordítja le konkrét tapasztalatokra, azaz a Határtalanul a nemzeti összetartozás operatív programja. A program keretében magyarországi iskolák tanulói az állam támogatásával osztálykiránduláson vesznek részt a szomszédos országok magyar lakta területein, így személyes tapasztalásokat szereztek a külföldi magyarságról.

A Barangolás a Vajdaságban című projekt keretében a csoport tenne egy öt napos csillagtúrát Tóthfaluból. A tanulmányi kirándulás során a diákok megismerkedhetnek Vajdaság földrajzi adottságaival, kulturális-vallási-néprajzi hagyományaival, hagyományos kézműves foglalkozásaival, betekintést nyerhetnek a külföldi magyar közösség mindennapi életébe, megismerkedhetnek, és közös programban lehet részük az azonos korosztályú külföldi magyar

diákokkal, ellátogatnak magyar történelmünk jelentős helyszíneire. A tanulók történelmi, irodalmi, kulturális, ismeretei bővülnek, új kapcsolatokat építenek. Fontos cél volt, hogy kialakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a nemzeti öntudat és hazaszeretet érzése.

Intézményünk, Rókusi Általános Iskola sikeres pályázatot nyújtott be, A pályázaton elnyert összeg: 4 390 000 Ft volt, mely fedezte a szállás, étkezés, belépők, utasbiztosítás és az utazás költségeit. Így 39 diák 4 fő pedagógus kísérővel részt vehetett a Határtalanul program tanulmányi kirándulásán. A kirándulást sok-sok munka előzte meg: napi szintűek voltak az egyeztetések a Vajdasági partnerekkel, szülőkkel, diákokkal, az iskola vezetésével és a tankerülettel.

December 13-án Budapestre látogattunk a Magyarság házába, ahol a pályázatban vállalt rendhagyó irodalomórán vettünk részt. Mivel ritkán jutunk el a gyerekekkel Budapestre, a természettudományi múzeumot is meglátogattuk.

Az egész tanév a kirándulásról szólt az indulásig. Matematikaórán a KAP keretein belül KIP-es órán a tanulók matematika feladatokon keresztül ismerkedtek azzal, hogy lehet a pályázati pénzt jó beosztani, hogy mindenre jusson. Osztályfőnöki órán útiterveket készítettünk, a helyi látnivalókat, értékeket keresgáltuk.

Az előkészítő óra egy héttel az utazás előtt lett megtartva. A tizsai.ertekek.hu honlap segítségével végig jártuk az útvonalat így virtuálisan "bejárva" megismerték a nevezetességeket osztályfőnökeik segítségével. Térképet is rajzoltunk, hogy a kiránduláson tudjuk merre járunk. A bemutató során szó esett a célországban élő magyarság létszámáról, az ottani települések magyarságának történelméről és jelenéről, etnikai összetételéről. Indulás előtt a gyerekek megismerték az Okosdoboz, a Barangoló digitális tartalomtár használatát.

<https://www.okosdoboz.hu/feladatsor?id=2605>, <https://www.okosdoboz.hu/feladatsor?id=2591>

Az okosdoboz feladatainál a legtöbb válasza nem tudtunk válaszolni, mert ismeretlen anyaggal ismerkedtünk. Megbeszéltük, hogy a kirándulás után újra megpróbáljuk a feladatokat megoldani. Mindezekén túl fontos szerepet kapott utazásunk programjának részletes bemutatása, illetve az utazás során tanúsított viselkedési alapszabályok és normák ismertetése.

A Kárpát-medencei Bakancslistáról és a Rákóczi nyomában – Kárpát-medence útikönyvből választott úti céljaink:

1. Aracs: A romjaiban is impozáns aracsi pusztatemplom az egyik legkorábbi építészeti emlék a Vajdaságban.
2. Doroszló: A Doroszlói Szentkút Délvidék legnagyobb és leglátogatottabb zarándokhelye.
3. Duna–Tisza–Duna-csatorna (Ferenc-csatorna): A 19. században kiemelkedő szerepet töltött be Vajdaság gazdasági fejlődésében.
4. Elemér: Egykori birtokosa Kiss Ernő honvéd tábornok, aradi vértanú,
5. Pétervárad: Erődje a történelmi Magyarország második legerősebb véderőműve volt.
6. Szabadka: Vajdaság második legnépesebb városa, az itt élő magyarok szellemi, kulturális és politikai szervezeteinek központja. Legimpozánsabb épülete a szecessziós városháza.
7. Újvidék: Szerbia második legnépesebb városa. Egyik nevezetessége a 2015-ben átadott Európa Kollégium.
8. Zenta: Savoyai Jenő itt aratta a törökök ellen legnagyobb győzelmét 1697-ben.
9. Zombor: Legfőbb látnivalója a régi városháza, amely a település fénykorát jelentő 18. században épült. Zombor szülötte Schweidel József honvéd tábornok, aradi vértanú.

A Barangoló digitális tartalomtárból választott úti céljaink:

1. Zenta - zentai csata helyszíne
2. Szabadka – szecessziós paloták
3. Aracs- aracsi pusztatemplom
4. Óbecse - Than Emlékház, Than Mór festőművész és Than Károly vegyész szülőháza
5. Ferenc-csatorna - Türr zsilip Palics – szecessziós épületek
6. Zombor - Zombor híres szülötte Schweidel Józsefnek aradi vértanú
7. Doroszló – zarándokhely, népviselet

Az előkészítő szakaszban két szülői értekezletet is tartottunk. Egyet már ősszel, ahol ismertettük a pályázatot, elmondtuk a terveinket. A második szülői értekezlet az indulás előtt két héttel tartottunk, ahol elmondtuk az összes fontos információt kérést. És minden fontos papírt elkészítettünk, aláírtattunk.

2024.05.13-én kezdetét vette az öt napos határon túli tanulmányi kirándulásunk, melynek címe: Barangolás a Vajdaságban.

1. nap

- Reggel 7 órától 7.30-ig gyülekeztünk az iskola mellett. Amikor megjött a busz elkezdődött a bepakolás és az izgatott helyfoglalás. A gyerekek az útiokmányuk bemutatása után szállhattak fel a buszra. A határon gyorsan átjutottunk. Több tanulónak ez volt az első külföldi útja. A határon túl az első benzinkútnál találkoztunk a honismereti vezetőnkkel, ahogy ő magát nevezte. Faragó Zoltán az egész kirándulás alatt végig mesélt a gyerekeknek a vajdasági magyarok életéről, helyzetéről. Egy-egy helyszínhez közeledve már a buszon részletes tájékoztatást kaptunk a következő látnivalóról, kapcsolódásáról a magyar történelemhez.

- Első állomás Zombor, az egykori Bács-Bodrog Vármegye székhelye, ahol megtekintettük a Vármegyeházán a Zentai csata festményét. Egy helyi idegenvezető kalauzolt minket keresztül az épületen és elmesélte a zentai csata történetét és jelentőségét. Megtudtuk, hogy a csata éppen a Szegedre betörni akaró oszmán seregtől védte meg Szegedet és az egész országot.
- Tovább haladva Doroszlón álltunk meg, ahol megnéztük a délvidékiek Csíksomlyóját. A Szentkúthoz, minden évben több ezer katolikus hívő zarándokol el szeptember 8-án A szent kútban meg lehetett mosakodni, és Faragó Zoltán itt is mesélt a külföldi magyarság helyzetéről és történelmi múltjáról.
- Tovább haladva Bács várának romjai között sétáltunk, labdázunk, Bács vára volt a névadója a Szent István által alapított Bács vármegyének. A bácsi vár a feltételezések szerint egy korábbi avar vagy szláv földvár helyén épült. A XIX. században védelem alá helyezték.
- Vacsorára értünk Tóthfaluba. A gyerekeknek tetszett, hogy a faluban mindenki magyarul beszél és nagy szeretettel fogadtak minket. Házias ételeket kaptunk az egész hét alatt, a helyi foci akadémia kollégiumának konyháján. Az első vacsorára zöldséglevest és borsos tokányt kaptunk krumplival, utána nagyon finom csokis, lekváros süteményt. Szabadszedéssel mindenki annyit vett, amennyit szeretett volna.
- A szállásunk régi, a hagyományos építészetet megtartó kis házakban van. A régies bútorzat és a régi tárgyak a nagymamáink világába röpített vissza minket. Felújított vizesblokkok és tisztaság várt minket.
- Az előre megbeszélt szabály szerint 11 órakor lámpaoltás volt.

2. nap

- Ébredés után reggelire főtt tojást kaptunk sajtot, többféle helyi felvágottat, lekvárt. Reggeli után indultunk a Tisza-mentére.
- Első állomásként Óbecsére érkeztünk, Tan Károly és Than Mór szülőházába, ahol Than Mór festményeinek reprodukcióival és Than Károly tudományos munkásságával ismerkedtünk. Ezután jót játszottunk. A Than Emlékházban 28 tudományos interaktív játék – eszköz kapott helyet, mindet kipróbáltuk.
- A következő állomás a Ferenc-csatornán lévő Türr Zsilip volt. A csatorna rövid időn belül az ország legfejlettebb mezőgazdasági vidékévé tette Bácskát.
- Ezután Csúrogon a délvidéki magyarítás szimbólumánál álltunk meg, ahol megtanultuk, hogy kell koszorúzni. Dízsorfalat álltunk a koszorúvivőknek, akik az

emlékműhöz vitték a koszorúkat. Faragó Zoltán elmesélte milyen szenvedéseken kellett végig menniük a jugoszláv háború alatt a vajdasági magyaroknak.

- Majd a bánsági egykori Torontál vármegye székhelyére, Nagybecskerekre érkeztünk. Az ebédünket a monarchiabeli Kishíd mellett költöttük el. Ebédre pljeskavicát kaptunk és fagyit. Megtudtuk, hogy a pljeskavica helyi specialitás, amit a helyiek hamburgerének is hívnak. Ebéd után megnéztük a várost, végig sétáltunk a főutcáján ahol az egykori vármegyeházat tekintettük meg, megcsodáltuk a püspöki palotát, Faragó Zoltán megint arról beszélt, hogy éltek itt a magyarok akkor, amikor még Magyarországhoz tartozott a Vajdaság és a város.
- Következő megállónk Elemér volt, ahol megismertük Kiss Ernő sírját őrző templomot és az altemplomba lemenve megkoszorúztuk az aradi vértanú sírját.
- Következő állomás az aracsi Pusztatemplom volt, ami az egyik legkorábbi építészeti emlék a Vajdaságban. Sajnos már csak a romjai vannak meg, de még így is lehet érzékelni, hogy milyen hatalmas építmény lehetett fénykorában, több száz évvel ezelőtt.
- Estére megint Tóth faluba értünk vissza. Vacsorára csontlevest kaptunk és paradicsomos húsgombócot főtt krumplival. A gyerekek érdekesnek találták, hogy otthon ismert ételeket kapunk de a fűszerezése nagyon eltér az általunk megszokottól. A finom sütemény most sem maradhatott el.
- Még nem ért véget a nap, mert a helyi gyerekek már alig várták, hogy végezzünk a vacsorával és a focipályára csalták a gyerekeket. Így a következő program az ismerkedés volt a helyi fiatalokkal, fociztak tollasoztak, beszélgettek takarodóig.

3. Nap

- Az egész napot Tóthfaluban töltöttük.
- Reggelire megint házas ételeket kaptunk a már ismerős kedves konyhás néniktől, A szokásos tojás most rántotta volt, sajtot, felvágottakat, bácskai hurkát, lekvárt, bundás kenyeret kaptunk.
- Utána a honismereti vezetőnkkel megnéztük a falu nevezetességeit. Faragó Zoltán megmutatta a templomot, a templom kertét, amibe a nyári szobrásztábor alkotóinak egy-egy munkája is megtalálható. Mesélt nekünk a falu névadójáról akinek a falu léte köszönhető. Megmutatta a Délvidék legnagyobb turul szobrát ami az egész falu büszkesége. Bejárjuk a település öt parkját.
- A parkok után érkeztük megtekinteni a Mini Délvidék maketteket, ahol méretarányosan van bemutatva Délvidék hegy és vízrajza. A Vajdaság legszebb épületeit itt egy helyen is meg lehet tekinteni kicsiben. A bácsi vár, az aracsi pusztatemplom, Versec és Újlak, az újvidéki Mária neve templom, a pétervárad fordított óra, a szendrői, a galambóci, a zimonyi és a nándorfehérvári, valamint az

egykori szabadkai vár és természetesen a tóthfalui templom kicsinyített mása egy körbesétálható, 50 x 25 méteres telken kapott, a Duna a Tisza és a Dráva, a hegyek és síkságok ölelésében. „Megmászhattuk” a Tarcal hegységet, amit azután másnap a valóságban is végig túráztunk.

- Következő helyszín a tájház volt, ahol a hagyományos népi életéről hallgattunk előadásokat három csoportban, és megismerhettük a majd 5000 darabból álló néprajzi gyűjteményt. Sok tárgy ismerős volt a gyerekeknek a nagymamák házából, de sok számukra ismeretlen eszközzel is találkoztak. Ezután a csoportvezető néni maguk sütötte csőregével, egy helyi süteménnyel kínáltak minket, amit azért már mi is ismertünk itthonról. Ebédig hagyományos népi játékokkal ismerkedtünk, gólyalábazni, karikázni, ugrálókötelezni lehetett. A legnépszerűbb játékot a kötélhúzást is kipróbálhattuk.
- Egy helyi gazdaságban a racka juhokat és kecskéket is megnéztük. Megtudtuk, mit esznek, hogy kell tartani őket, milyen hasznuk van. A kecske simogatás és kergetés sem maradt el, a kecskék nagy örömére.
- Az ebéd egy újabb helyi étel specialitás volt, túrós burek ivó joghurttal. A helyi gyerekekkel töltöttük a nap többi részét. Mivel már az előző este összeismerkedtek a gyerekek a foci pályán játék közben, ezért teljesen fesztelenül töltöttük együtt az időt. Megmutatták az iskolájukat, rácsodálkoztunk, hogy mennyire más az iskola rendszere náluk. Az iskolájukban majdnem annyian járnak, mint nálunk a két hetedikes osztályba összesen. Az iskolának ajándékot is vittünk. Az iskolánk feliratos hűtőmágnesét, tollakat, vonalzókat adtunk az alsósoknak. Ifjúsági és ismeretterjesztő könyveket a felsősöknek, és természetesen csokoládét is vittünk a gyerekek nagy örömére.
- Délután együtt elültettük a Mini Délvidék területén az ajándékba vitt 47 szőregi rózsát. A gyerekek a helyiekkel együtt nagyon lelkesen ásták, a gödröket a rózsáknak. Beosztották, maguk között ki metszi, ülteti, temeti be és locsolja meg az elültetett növényeket.
- A helyi iskolás gyerekek estig végig velünk maradtak. Együtt készülődtünk a közös vacsorára.
- Este grillparti volt, helyi fiatalság segítségével készültek a finomságok. A vacsora elkészültéig csocsóztak, beszélgettek játszottak a gyerekek.
- A lovaskocsizással töltöttük az estét, négy fordulóba fért fel a teljes csapat, ahova egy-egy tanár kíséretében mentek. A lovaskocsival végig jártuk a falut, integettünk a már ismerős helyieknek.
- Vacsora után meghívott néptáncoktató vezetésével kezdődött a táncház. Moldvai kőrtáncokat és „pingvinezést” is tanultunk. A kezdeti húzódozás (én nem tudok táncolni) után mindenki nagyon jól érezte magát.

4.nap

- Reggelire fánkot, főtt tojást, felvágottakat, sajtot, lekvárt kaptunk a már messziről ránk mosolygó ismerős szakácsnéniktől
- A negyedik nap a szerémséget járjuk be. Így Újvidékre indultunk ami Vajdaság székes városa. Ott megnéztük a neogótikus Mária neve katolikus templomot, a városházát és a barokk pravoszláv templomot . Nagyot sétáltunk a főutcán, további látványosságként megnéztük a Fő teret, a Peklo Béla tervei alapján készült Vasember Házát, és a Korzót. A magyar szecessziós stílusú zsinagóga önmagában is igen látványos épületet volt. Séta közben a honismereti vezetőnk még ilyen messzire a magyar lakta területektől is sokat tudott mesélni a magyar múltról. Megtudtuk, hogy mi az hogy tömb és szórvány. Mikor élnek tömbben és mikor szórványban a külhoni magyarok, és hogy ez a magyar megmaradás kérdéséről szól.
- Péterváradra látogattunk, ahol bejártuk Európa legnagyobb erődtítményrendszerét, ami 116 hektár területen terül el. Lemerészkedtünk a kazamatákban, ahol bejárhattuk a hatalmas folyosórendszer egy kicsi részét. A római korban őrhely állt, majd a középkorban fontos rév- és vámhely volt. 1235-ben, IV. Béla király idején, Franciaországból érkezett ciszterci szerzetesek kolostort építettek az egykori római erőd helyén. A ma is látható várfalak és erődrendszer 1780-ig épült ki. Szintén ebben az időszakban húzták fel az Újvidék felől látható kaszárnyát is. A Monarchiában megmarad erődtítménynek, sőt egészen 1951-ig katonai célokat szolgált a vár. Messziről látható legnevesebb építménye, az óratorony. Fordított vagy részeges órának is hívják, mert az órákat a nagymutató, a percek a kismutató mutatja. Ennek két magyarázata is van: egyrészt a Dunán hajózók így könnyebben le tudták olvasni a pontos időt, másrészt a vár őrését egész órákban cserélték, így a percek kevésbé voltak fontosak. A gyerekeknek nagyon tetszett, fényképezkedtünk is előtte.
- Ebédre szendvicseket, narancsot és csokit kaptunk, amit a Duna túlsópartján lévő Tarcal hegység tetején fogyasztottunk el a gyönyörű tájat nézve. A dunai hajózás elmaradt, mert olyan nagy hullámokat korbácsolt a szél, hogy a hajóskapitány nem ítélte biztonságosnak az utat. Helyette egy 8 km-es túrát tettünk a hegyek között, gyönyörű erdei környezetben. Itt meglátogattunk egy Mária csodatevő helyet egy kolostorban, ahol megnéztük a három kezű szűz ikonját, és meghallgattuk a hozzá fűződő történetet.
- Tóthfaluba visszatérve a helyi fiatalokkal közösen fagyaltoztunk, majd szabad program volt. Megint a műfüves focipályán „épült a kapcsolat” a helyi fiatalokkal, ahogy a gyerekek mondták.
- Vacsorára krumplicevest kaptunk és egy vajdasági ételt, a bácskai rizses húst az elmaradhatatlan süteménnyel. A vacsora után megint a focipályán folytatódott, ahonnan csak késő este sikerült becsalogatni a gyerekeket.

5. nap

- Reggelire főtt tojást, felvágottakat, sajtot, lekvárt májast kaptunk.
- Reggeli után Zentán megnéztük a városházát, ott ismét a Zentai csatáról tudtunk meg részleteket. Megnéztünk kis filmeket, és egy hatalmas terepasztalt, ami bemutatta a csatát. Három csoportban több mint 200 lépcsőn felmáztunk a torony tetején lévő kilátóba, ahol ráláttunk az egész városra.
- Ezután a csoki múzeumban a csokoládé készítésével ismerkedtünk, ami csoki kóstolással folytatódott. Nem tudtuk megenni mindet.
- Szabadkán folytattuk a programot, ahol Szerbia legszebb városházáját néztük meg, ami magyar vonatkozású gyönyörű szecessziós épület. A Városházát 1908-1910 között építették fel, de még két évre volt szükség a belső tér kialakítására. Tervezői Komor Marcell és Jakab Dezső voltak. A Városháza szecessziós stílusban épült, ahogyan a sétáló utca (Korzó) legtöbb épülete is. Még ma is Szabadka legnagyobb és legmagasabb épülete. Az épületet a világhírű pécsi Zsolnay-kerámia fedi. Szintén ebből a gyárból kerültek a főlépcsőházba a díszítések is. A Városháza legszebb terme a díszterem (tanácssterem), ahol valamikor a városvezetők tanácskoztak. Falát Szlavóniából (Horvátország) származó tölgy-deszkával borították be. A budapesti Parlamentben is ilyen borítás van. A szemközti falon nagy magyar királyok: Árpád vezér, Szent István és Szent László, I. Ferenc József, Mária Terézia, Könyves Kálmán, Nagy Lajos és Mátyás Király üvegképei találhatóak. A díszterem két keskenyebb falán a magyar történelem ismert alakjai láthatóak. Baloldalt Hunyadi István, Deák Ferenc és Kossuth Lajos arcképe található. Ma itt művelődési eseményeket és esküvőket tartanak.
- A városháza előtt a zsolnay kék szökőkutat is körbe jártuk.
- Az utolsó helyszínünk a palicsi tó volt, ahol szendvicset, epert, cseresznyét ebédeltünk és egy nagyot játszottunk.

- 5 órakörül értünk a határra és másfél óra várakozás után Szeged felé vettük az irányt. A határhoz érve vegyes érzelmek kerítették minket hatalmukba. Sajnáljuk, hogy vége a közös kalandnak, de azt is tudtuk, hogy ezen a kiránduláson rengeteg ismerettel és élménnyel gazdagodtunk. A két osztály nagyon összekovácsolódott. Fél hét fele elfáradva, de rengeteg szép élménnyel és emlékekkel gazdagodva tértünk haza.

Lezárás: A lezáró órán ismét az Okosdoboz, a Barangoló digitális tartalomtár feladatait vettük elő először.

<https://www.okosdoboz.hu/feladatsor?id=2605>, <https://www.okosdoboz.hu/feladatsor?id=2591>

A kiránduláson megszerzett tudásunkkal ismerősek voltak a kérdések, és könnyedén válaszoltak mindenre a tanulók, szólhatott az a zentai csatáról, vagy a helyi népviseletről. Ki tudtuk rakni az arcsi pusztatemplomot puzzle darabokból. A megkezdett térképre felkerültek a nevezetességek.

Rendszereztük ismereteinket. Az út során elkezdett, otthon befejezett útinaplókbba lejegyeztük személyes élményeinket. Mindenki egy-egy mondatban elmondta, hogyan érezte magát a tanulmányúton, milyen ismeretekkel, élményekkel, tapasztalatokkal és barátságokkal gazdagodtunk. Az utazás során megerősödött bennünk a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése. Képesek voltunk az empátiára, a kölcsönös elfogadásra, mások megértésére és a tiszteletteljes emberi kapcsolatok kialakítására. S nem utolsósorban felejthetetlen élményekkel és emberi kapcsolatokkal gazdagodtunk.

A kirándulásról készült képek galériája itt érhető el:

<https://drive.google.com/drive/folders/17pCzUjxolaHPEilfydOvvrV--Z7DehV?usp=sharing>

